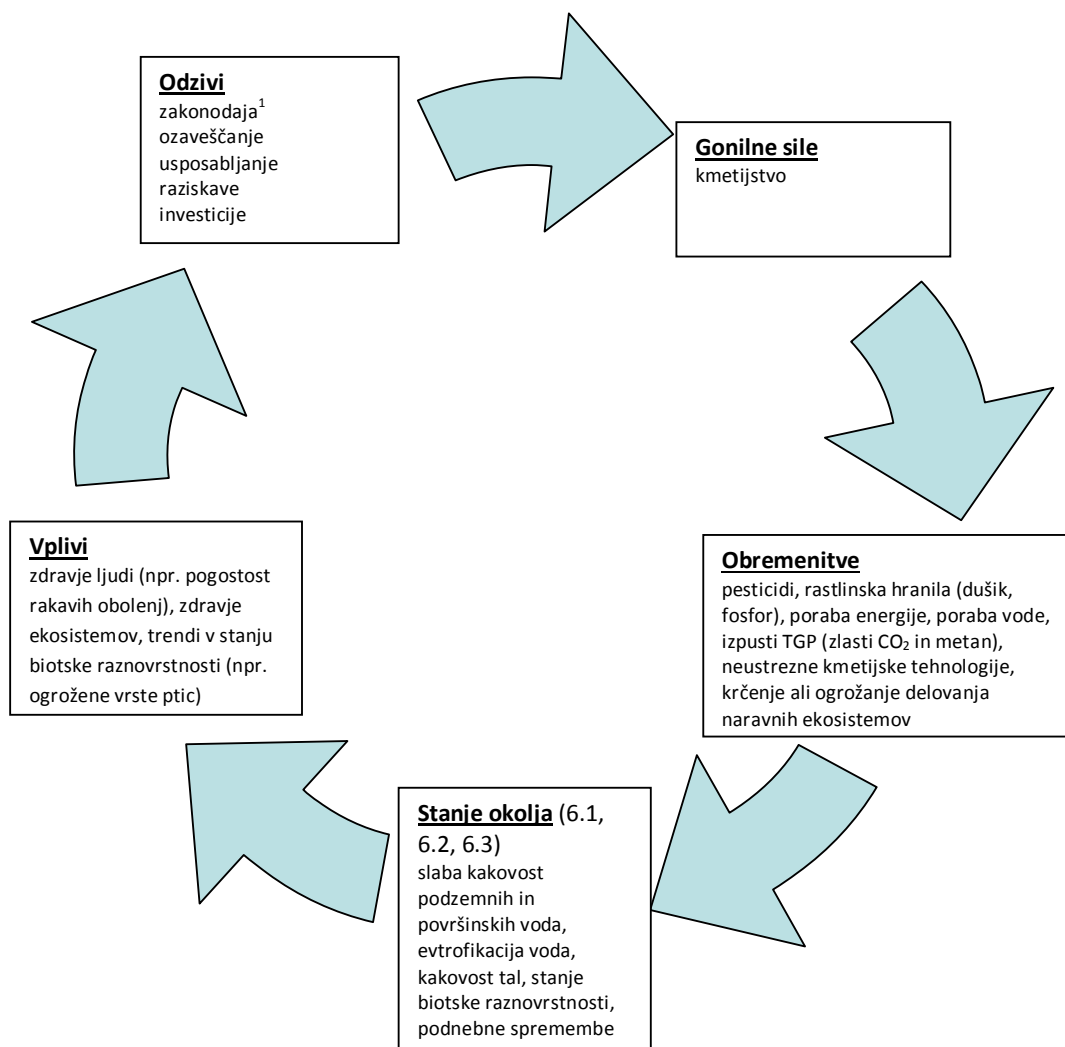

Področje 6: Trajnostno kmetijstvo

UVOD

Kmetijstvo, ki temelji na visokih zunanjih vlaganjih (agrokemikalije, sintetična mineralna gnojila, krma z drugih celin idr.), je odgovorno za obsežen pritisk na okolje in ni sposobno zagotavljati optimalnih pridelkov ob hkratnem zagotavljanju nujnih javnih dobrin s pomočjo ekosistemskih storitev (pitna voda, rodovitna tla, biotska raznovrstnost idr.). Izziv prehranske varnosti v času podnebnih sprememb zato zahteva prehod v trajnostno kmetijstvo in zavarovanje kmetijskih zemljišč.

Model GOSVO

¹ Uredba Sveta (ES) št. 1698/2005 o podpori za razvoj podeželja iz EKSRP, Uredba Komisije (ES) št. 1974/2006 o podrobnih pravilih glede uporabe Uredbe 1698/2005, Uredba o plačilih za ukrepe osi 2 iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007–2013 v letih 2009–2013 (UL RS št. 11/2009), Uredba o plačilih za kmetijsko okoljske ukrepe iz Programa razvoja podeželja za Republiko Slovenijo 2004–2006 v letih 2009–2010 (Uradni list RS, št. 11/2009), Uredba Sveta (ES) št. 834/2007 z dne 28. junija 2007 o ekološki pridelavi in označevanju ekoloških proizvodov in razveljavitvi Uredbe (EGS) št. 2092/91, Uredba Komisije (ES) št. 889/2008 z dne 5. septembra 2008 o določitvi podrobnih pravil za izvajanje Uredbe Sveta (ES) št. 834/2007 o ekološki pridelavi in označevanju ekoloških proizvodov glede ekološke pridelave, označevanja in nadzora (UL št. 250/2008), Pravilnik o ekološki pridelavi in predelavi kmetijskih pridelkov oziroma živil (UL RS št. 128/2006, 21/2007 - popr.), Pravilnik o določitvi območij v Republiki Sloveniji, ki so primerna za ekološko čebelarjenje (UL RS št. 52/2003), Akcijski načrt razvoja ekološkega kmetijstva v Sloveniji do leta 2015, Pravilniki o integrirani pridelavi (poljščin – UL RS št. 10/2004; sadja - UL RS št. 63/2002; grozdja in vina - UL RS 63/2002); zelenjave – UL RS št. 63/2002), Nitratna direktiva (91/676/EEC) in nacionalna zakonodaja za izvajanje le-te, Okvirna direktiva o vodah 2000/60/ES in nacionalna zakonodaja za izvajanje le-te, Uredba o mejnih vrednostih vnosa nevarnih snovi in gnojil v tla (UL RS št. 84/2005), Uredba o stanju podzemne vode (UL RS št. 25/2009), zakonodaja o kmetijskih zemljiščih

NABOR INDIKATORJEV

6.1 Stopnja prehranske samozadostnosti države

6.2 Obseg kmetijskih zemljišč na prebivalca

6.3 Delež vseh kmetijskih zemljišč v uporabi in delež obdelovalnih kmetijskih zemljišč v nadzorovanem ekološkem kmetijstvu (in preusmerjanju vanj)

PROFILI INDIKATORJEV

Profil indikatorja	
Naziv indikatorja	6.1 Stopnja prehranske samozadostnosti države
Tip indikatorja	Stanje
Obrazložitev izbora indikatorja	Izzivi in trendi, kot so podnebne spremembe in povečevanje negotovosti preskrbe s hrano zaradi nihanj na svetovnih trgih, zahtevajo, da države poskrbijo za večjo samozadostnost preskrbe s hrano in za okrepitev lokalnih, skrajšanih prehranskih verig. Izbrani kazalnik kaže uspešnost države in njenega kmetijstva pri soočanju z opisanimi izzivi.
Metodologija:	
Merska enota /način podajanja	delež (%) samozadostnosti po izbranih skupinah pridelkov (žita, zelenjava, sadje, mleko, meso)
Referenčne vrednosti, če obstajajo	- gibanje stanja od 2000 do 2008: koledarske bilance proizvodnje in porabe (http://www.stat.si/pxweb/Database/Okolje/15_kmetijstvo_ribistvo/12_prehranske_bilance/02_15635_koled_bilance/02_15635_koled_bilance.asp)
Pogostnost merjenja	enkrat na dve leti
Znani viri podatkov	MKGP, SURS

Profil indikatorja	
Naziv indikatorja	6.2 Obseg kmetijskih zemljišč v uporabi na prebivalca
Tip indikatorja	Stanje
Cilj /zahteva NVO	zaustavitev upadanja/povečanje
Obrazložitev izbora indikatorja	Za trajnostno kmetijsko pridelavo mora država imeti takšen obseg kmetijskih zemljišč, ki ji omogoča, da s čim bolj trajnostnimi kmetijskimi metodami v dovolj velikem obsegu preskrbuje svoje prebivalstvo s hrano. Zato mora biti država sposobna obvarovati (zlasti najboljša) kmetijska zemljišča pred spremembo rabe (npr. pozidavo s stavbami ali infrastrukturo) ter zaraščanjem in jih ohranjati v stanju, ki omogoča kmetijsko pridelavo. Izbrani kazalnik omogoča presojo uspešnosti države oziroma pristojnih ministrstev pri tem.
Metodologija:	
Merska enota /način podajanja	delež (%) glede na stanje pred 60 in 9 leti (v ha na prebivalca)
Referenčne vrednosti, če obstajajo	Obdelovalna KZ: 3.873 m ² /preb. (1950), 2.995 m ² /preb. (2000). Vsa KZ: 6.695 m ² /preb. (1950), 3542 m ² /preb. (2000).
Pogostnost merjenja	enkrat na dve leti
Znani viri podatkov	MKGP, SURS, KIS

Profil indikatorja	
Naziv indikatorja	6.3 Delež vseh kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU) in delež obdelovalnih kmetijskih zemljišč (KZ) v nadzorovanem ekološkem kmetijstvu (in preusmerjanju vanj)
Tip indikatorja	Stanje
Cilj /zahteva NVO	20% delež KZU v ekološki pridelavi do leta 2015 (enako kot v vladnem Akcijskem načrtu) primerljiv delež obdelovalnih KZ v ekološki pridelavi glede na vsa obdelovalna KZ
Cilj glede na vladni program, zakonodajo...	20% delež KZU v ekološkem kmetijstvu do leta 2015 – Akcijski načrt razvoja ekološkega kmetijstva do l. 2015 (ANEK), v katerem je zapisan ta cilj. Koalicijska pogodba sedanje vlade se zavzema za nadaljevanje ukrepov ANEK, tako da se bo povečal deleža ekoloških kmetij do leta 2015.
Obrazložitev izbora indikatorja	Ekološko kmetijstvo se zaradi vrste pozitivnih učinkov smatra za najbolj trajnostno kmetijsko metodo v praksi. Vlada RS je l. 2005 sprejela ANEK, ki vključuje tudi omenjeni kvantitativno opredeljeni cilj. Delež KZU v nadzorovanem ekološkem kmetijstvu je zato eden zelo dobrih kazalnikov trajnosti kmetijstva neke države in ga s tem namenom uporabljata tudi Evropska okoljska agencija in OECD. Delež obdelovalnih KZ omogoča še bolj ciljno ugotavljanje trajnosti kmetijstva, saj je razlika v obremenitvah (pesticidi, hranila) tu največja.
Metodologija:	
Merska enota /način podajanja	delež (%) KZU in obdelovalnih KZ glede na ANEK in povprečje EU
Referenčne vrednosti, če obstajajo	- vsa KZU: 20 % do leta 2015; - vsa KZU in obdelovalna KZ: povprečni delež v EU; deleži v državah članicah EU
Pogostnost merjenja	enkrat na dve leti
Znani viri podatkov	MKGP, SURS, evropska statistika